

DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-196-206>
UDC 657.37(439)

Henetta KOVÁCS-RUMP

Számvitel és Auditálás Tanszék oktatója,
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Beregszász, Ukrajna
ORCID ID: 0000-0003-0135-7311

Anita TANGL

PhD, egyetemi docens
Befektetés, Pénzügy és Számvitel Tanszék
Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem
Gödöllő, Magyarország

AZ IFRS-EK BEVEZETÉSE AZ EGYEDI BESZÁMOLÓK SZINTJÉN MAGYARORSZÁGON: EMPIRIKUS KUTATÁS

Анотація. Характерно, що кожна країна має свої особливості і власну специфіку облікової системи, але ті процеси, що відбулися у другій половині ХХ століття, докорінно змінили економічне мислення. Зобов'язання Угорщини щодо гармонізації бухгалтерського обліку посилилися після її вступу до Європейського Союзу в 2004 році. У 2013 році з ініціативи Міністерства економіки розпочалася робота з прийняття рішень щодо вивчення умов, за яких доречно було б запровадити застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) на рівні індивідуальної звітності (окремих звітів). Зокрема, у 2015 році було введено нові правила бухгалтерського обліку відповідно до вимог МСФЗ. З метою забезпечення достатнього часу для підготовки суб'єктів господарської діяльності до оновлень, було прийнято рішення багатоетапного поступового введення МСФЗ, але зрештою виникла необхідність продовжити і цей термін. Відповідно до вищезазначеного ми дійшли висновку, що суб'єкти господарювання не завжди були належним чином підготовлені до застосування МСФЗ для складання й подання індивідуальної звітності. Вважаємо, що аналіз практичного досвіду є важливим елементом для розробки методів полегшення застосування МСФЗ. У ході емпіричного дослідження проведено опитування з тими респондентами, які на власному прикладі відчували зміни в бухгалтерському обліку Угорщини у 2015 році, зокрема процес застосування МСФЗ для індивідуальної звітності суб'єктів господарювання. Наявні зміни забезпечили можливість полегшення бухгалтерської роботи, зокрема ще на один крок наблизили зміцнення міжнародних процесів гармонізації бухгалтерського обліку. Як і під час будь-яких інновацій, труднощі виникали і тут, тому обізнаність про них є дуже важливою як для сфери наукового прогресу, так і для практичної роботи. Метою нашого дослідження є виявлення за допомогою неформального опитування тих труднощів і проблем, з якими неминуче зіткнулися суб'єкти господарської діяльності під час складання індивідуальної звітності за МСФЗ, насамперед ті, які працюють у сфері бухгалтерського обліку. Вивчення практичного досвіду дає можливість дізнатися загалом більше про процес міжнародної гармонізації бухгалтерського обліку та сприяє створенню заходів, які не тільки забезпечують, а й полегшують уніфікацію бухгалтерського обліку на світовому рівні, оскільки його важливість наразі безперечна.

Ключові слова: МСФЗ, облік, індивідуальний звіт, фінансова звітність, гармонізація.

JEL Classification: M41

Absztrakt. Jellemző, hogy minden országnak meg van a maga sajátos számviteli rendszere, viszont a ХХ. század második felében lezajló folyamatok alapjaiban változtatták meg a gazdasági gondolkodást. Magyarország számviteli harmonizációs kötelezettsége is erőteljesebbé vált a 2004-es

Európai Unió csatlakozása óta. 2013-ban a Nemzetgazdasági Minisztérium kezdeményezésére elkezdték feltárni, hogy milyen feltételekkel lehetne bevezetni a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámoló szintjén történő alkalmazását. Végül 2015-ben került sor az új, IFRS-ekkel összhangban álló számviteli szabályozás bevezetésére. Többlépcsős bevezetés mellett döntöttek, amivel azt próbálták elérni, hogy a gazdálkodóknak elegendő idő álljon rendelkezésükre a felkészülésre, végeredményben mégis szükségessé vált a határidők kitolása. Ebből adódóan, arra a következtetésre jutottunk, hogy az érintett gazdálkodók nem minden esetben voltak megfelelő mértékben felkészülve az IFRS-ek alkalmazására az egyedi beszámolók esetében. Az IFRS-ek alkalmazásának megkönnyítésére vonatkozó módszerek kialakításában fontos szerepet kaphatnak a gyakorlati tapasztalatok elemzései. Empirikus kutatásunk során olyan alanyokkal készítettünk interjút, akik saját bőrükön tapasztalták 2015-ös változást a magyarországi számvitelben, vagyis az IFRS-ek egyedi beszámolási célú bevezetésének folyamatát. Ez a változás a lehetőséget biztosított a számviteli munka megkönnyítésére és egy újabb lépés volt a nemzetközi számviteli harmonizációs folyamatok erősítése felé. Mint minden újítás, ez is hordozott magában nehézségeket, így azok megismerése elengedhetetlen, mind a tudományos előrelépés, mind pedig a gyakorlati munka elősegítése terén. A kutatásunk célja, hogy kötetlen beszélgetések során feltárjuk, azokat a nehézségeket és problémákat, melyeket az IFRS-ek egyedi beszámolási célú bevezetésének résztvevői, vagyis elsősorban a számviteli területen dolgozó alkalmazottak tapasztaltak. A gyakorlati tapasztalatok feltárása lehetőséget nyújt a számunkra a nemzetközi számviteli harmonizáció folyamatának részletesebb megismerésére és elősegítheti az olyan intézkedések létrehozását, melyek nem csak támogatják, de meg is könnyítik a számvitel egységesítését világ szinten, hiszen ennek a fontossága napjainkban már vitathatatlan.

Kulcsszavak: IFRS, számvitel, egyedi beszámoló, pénzügyi beszámoló, harmonizáció

Abstract. It is typical that every country has its own specific accounting system, but the processes that took place in the second half of the 20th century fundamentally changed economic thinking. Hungary's accounting harmonisation commitment has become more important since its accession to the European Union in 2004. In 2013, at the initiative of the Ministry of National Economy, preparatory work was launched to explore the conditions under which the application of International Financial Reporting Standards could be introduced at the level of individual reports. In 2015 new accounting regulations have been introduced in accordance with the International Financial Reporting Standards. A phased implementation was decided in order to allow sufficient time for enterprises to prepare, but ultimately it was necessary to extend the deadlines. Consequently, we conclude that the entities concerned were not always sufficiently prepared to apply International Financial Reporting Standards to their individual reports. Analyses of practical experience can play an important role in developing methods to facilitate the application of International Financial Reporting Standards. In our empirical research, we interviewed subjects who had first-hand experience of the 2015 change in accounting in Hungary, the process of International Financial Reporting Standards adoption for individual reporting purposes. This change provided the opportunity to facilitate accounting work and was another step towards strengthening international accounting harmonisation processes. Like all innovations, this one has its difficulties, so understanding them is essential, both for scientific progress and to facilitate practical work. The aim of our research is to explore, through informal interviews, the difficulties and problems experienced by those involved in the implementation of International Financial Reporting Standards for financial reporting purposes, mainly accounting staff. The exploration of practical experience will provide us with an opportunity to gain a more detailed understanding of the process of international accounting harmonisation and may help to create measures that not only facilitate but also facilitate the unification of accounting at a global level, the importance of which is now undisputed.

Key words: IFRS, accounting, individual report, financial report, harmonization.

A probléma általános megfogalmazása. A XX. század második felében egyre nagyobb teret nyertek a multinacionális vállalatok, kialakultak a nemzetközi pénzpiacok és elkezdünk a gazdasági globalizáció kérdésével foglalkozni. Ezek a folyamatok a számvitel területét sem hagyták érintetlenül, sőt, olyan kihívások elé állították a szakmát, melyek még napjainkban is éreztetik a hatásukat. Számviteli szempontból a nemzetközi kereskedelem és a külföldi közvetlentőke-befektetések növekedése jelentette a változást, befolyásolva a nemzetközi pénzügyi beszámolás folyamatát. A számvitel harmonizációjára vonatkozó igény nemzetközi szinten egyre erősödött, így a megoldásként létrehozott nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) elősegítették a számvitel egységesítését. Napjainkban már közel 50 éves múlttal rendelkeznek az IFRS-ek, viszont az elterjedésüket elősegítő egyik legjelentősebb esemény, az IFRS-ek Európai Unión belüli alkalmazási lehetősége volt. A magyar számvitel tekintetében is történelmi jelentőségű volt ez a változás. Kutatásunk szempontjából a magyarországi számvitel történelmének 2015-ben kezdődő újítások lényegesek, mikor is döntés született az IFRS-ek alkalmazásáról az egyedi beszámolók szintjén egyes gazdasági egységeket számára. Az adott változás egy újabb kihívás elé állította a számviteli szakmát. A bevezetés ütemterve szorosnak bizonyult, így a gyakorlati munka során egyre több probléma merült fel. Kutatásunk során ezeket a problémákat tárjuk fel. A bevezetés során tapasztalt problémák megismerésének jelenősége magyarázható a számvitel nemzetközi egységesítésére vonatkozó igény töretlen erősödésének és egyre szélesebb elterjedésének a világ országaiban, miáltal a bevezetési mechanizmus egyszerűsítésének fontossága vitathatatlan. Napjainkban a számviteli szakma legfontosabb feladatai közé tartozik, mind a tudományos, mind pedig gyakorlati szinten a számvitel egységesítését elősegítő intézkedések bevezetése, az áttérés egyszerűsítése, melyeket a megfelelő módszertani háttér kidolgozásával tudunk támogatni.

A legfrissebb kutatások és publikációk elemzése.

Ahogy a fentiekben olvasható, a nemzetközi szintéren működő vállalatok egyre több nehézséggel küszködtek, melyek közül Deák (2005) a következőket emeli ki:

- problémát jelentett a különböző országokban működő vállalkozások összehasonlítása;
- nem volt egyszerű megoldás a több országra kiterjedő vállalatcsoportok szintjén értelmezett konszolidált beszámoló összeállítására;
- egyre nehezebb volt a más országok tőzsdéin való megjelenés [1, 202 o.].

Megoldásként a felsorolt nehézségek kiküszöbölésére a számvitel harmonizációjának igénye egyre inkább felszínre került. Nem elhanyagolható tény, hogy a globalizáció a kereskedelem jelentős mértékű felélénkülésével járt, ami még inkább fokozta a számvitel harmonizációjára vonatkozó igényt.

A számvitel egységesítésére vonatkozó törekvésének jelentős mérföldköve volt az IFRS-ek Európai Unióban is kötelező alkalmazása. Eszerint 2005-től azon társaságok összevont (konszolidált) beszámolóit, melyek hitelviszonyt vagy tulajdonviszonyt megtestesítő értékpapírjait az Európai Unió valamelyik tagállamában található szabályozott piacra (tőzsdére) bevezették, kötelező az EU által befogadott IFRS-ek szerint összeállítani [4, 2 o.].

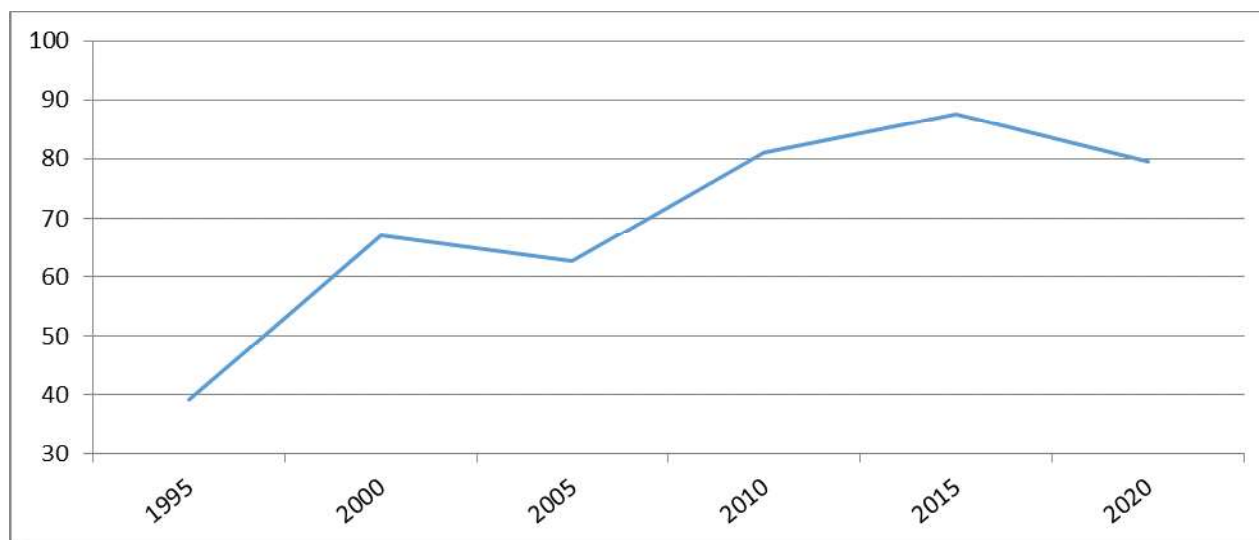
Európai Unió tagállamként Magyarország sem maradt ki ebből a folyamatból, sőt 2013-ban kezdték feltárni, hogy milyen feltételekkel lehetne bevezetni a nemzetközi

penzügyi beszámolási standardok egyedi beszámoló szintjén történő alkalmazását. Végül 2015-ben került sor az új, IFRS-ekkel összhangban álló számviteli szabályozás bevezetésére. Természetesen ez az újítás sok nehézséget rejtegetett az érintettek számára.

A számvitel egységesítésének folyamatát több kritika érte már a szakemberek részéről, ahogyan Beke (2010) is írja munkájában, az egységes nemzetközi számviteli elvek kialakítása még nem elégséges feltétele annak, hogy az egész világra kiterjedő konzisztens beszámolási rendszer is kialakuljon, mivel számos olyan tényezőt kell még figyelembe venni, amely hatással van a harmonizált rendszer létrehozására. Ilyen például az egyes nemzetek törvényalkotási, bírósági és könyvvizsgálati szabályozása [2].

A kutatásunk középpontjában az IFRS-ek egyedi beszámolási szintű bevezetése áll Magyarország tekintetében. Ahogy fentebb említettük a világgazdaság a nemzetközi kereskedelem terén élénkülés volt tapasztalható az elmúlt évtizedekben, ami a magyar kereskedelmet is érintette. Magyarország teljesítménye az Európai Unió csatlakozása óta, a termék és szolgáltatás exportot illetően növekedésnek indult, ahogy ez az 1. ábrán is jól látható.

Az 1. ábrából kiderül, hogy 2005-től jelentős emelkedés volt tapasztalható Magyarországon a termék- és szolgáltatásexport volumene terén, ez magyarázható az ország Európai Unió csatlakozásának pozitív hatásával. Többek között ennek az eseménynek is köszönhető, hogy több országhoz hasonlóan Magyarországon is egyre érezhetőbb volt a számvitel nemzetközi egységesítésére vonatkozó igény.

**1. ábra: Termék- és szolgáltatásexport Magyarországon GDP %-ban
1995 -2020 között**

Forrás: The World Bank adatok alapján [11] saját szerkesztés

Az elmúlt években folyamatosan foglalkoztatta a magyar számviteli szakmát az IFRS-ek egyedi beszámolási szintű kérdései. Több kutató is vizsgálta már munkájában ezen újítás folyamatát és hatásait, ennek ellenére a téma még korántsem mondható elavultnak, hiszen napjainkban is vannak új belépők az alkalmazók körébe, akik saját tapasztalataik megosztásával nagyban hozzá tudnak járulni ennek a folyamatnak az

alaposabb megismeréséhez és segítségükkel a számviteli szakemberek munkájának megkönnyítéséhez. Ez az újítás a gazdálkodó egységek széles körét érintették, többek között a hitelintézeteket is. A hitelintézetek körében az áttérés kérdéseit Füredi és Várkonyiné, 2017-ben publikált munkájukban vizsgálták. A szerzők kiemelik, hogy az áttérés időszaka nem lesz problémamentes, mivel 2018. január 1-től hatályba lép az IFRS 9 pénzügyi instrumentumok standard [5, 21 o.]. Az IFRS 9 pénzügyi instrumentumok szabvány – amint megváltoztatja a pénzügyi eszközök besorolására, értékelésére vonatkozó előírásokat, és új, várható hitelveszteségeken alapuló értékvesztési modellt tartalmaz [5, 22 o.]. Véleményük alapján már 2017. évi éves pénzügyi beszámolót megelőzően tájékoztatással kellett volna szolgálni a számviteli politikák változásairól, illetve közzétenni az ismert vagy ésszerűen megbecsülhető azon információkat, amelyek relevánsak annak értékeléséhez, hogy az új IFRS alkalmazása milyen hatással lesz a gazdálkodó egység pénzügyi kimutatásaira a kezdeti alkalmazás időszakában ezzel is megkönnyítve az átállás folyamatát [5, 26 o.].

A bankszektorra vonatkozó további tapasztalatokat Gyulyás és Somogyi (2019) vizsgálták az IFRS 9 bevezetésének vonatkozásában. A kérdőíves kutatásukból kiderül, hogy a hitelintézetek számára a három legnagyobb kihívást az értékvesztés meghatározása, az SPPI-teszt, valamint az adózással összefüggő kérdések jelentették [6, 270 o.]. Az első évben a hitelintézetek inkább negatívan ítélték meg az áttéréssel járó feladatokat [6, 273 o.].

Az áttérés nem csupán a bankszektorra érintette. Borzán és Szekeres (2021) egy magyar nagyvállalat tekintetében vizsgálták az IFRS első alkalmazásának folyamatát. Fő szempontjuk a magyar számviteli szabályozás és az IFRS-re vonatkozó számviteli alapelvek különbségeiből fakadó eltérések elemzése. Vizsgálatuk során számos olyan eltérést azonosítottak, melyek a két számviteli rendszer különbözőségéből adódóan a vagyoni nagyságában okozott különbséget a vizsgált nagyvállalat és az IFRS alapján elkészített beszámolók között viszont kiemelik, hogy további következtetések levonásához nagyobb sokaság bevonásával kellene elvégezni a vizsgálatokat, valamint a kutatás folytatásaként több év viszonylatában összehasonlítani az adatokat [3, 45 o.]. Tarpaty és társai (2022) a mérleg- és eredménykimutatás adatainak eltéréseit vizsgálták a magyar vállalkozások áttérésének következményeként az IFRS alapú beszámolóra. Arra a következtetésre jutottak, hogy az IFRS-re való áttérés a vizsgált vállalkozások többségénél nem befolyásolta a pénzügyi kimutatások főbb számait [8, 111 o.]. Amint láthatjuk a téma kutatói más-más szempontból vizsgálták meg az átállás folyamatát illetve hatásait. Az általunk elvégzett kutatás a személyes tapasztalatok feltárása összpontosít, kvalitatív módszerrel vizsgáljuk az átállás folyamatát, így lehetőségünk nyílik olyan problémák felismerésére melyeket eddig nem feltétlenül ismert fel a szakma, vagy azon problémák megerősítésére melyeket a korábbi kvantitatív kutatási módszerek segítségével kerültek erősebb megvilágításba.

A cikk célja. A kutatásunk célja, hogy kvalitatív kutatási módszer segítségével feltárjuk az IFRS-ek egyedi beszámolók szintjén történő bevezetésének gyakorlati tapasztalatait, különös tekintettel a bevezetés során tapasztalt nehézségekre. Kutatásunk során interjúkat keretein belül beszélgettünk, az átállás folyamatát első kézből tapasztalt szakemberekkel. A kapott eredmények összegzésével célunk rávilágítani a gyakorlati szakemberek véleményének fontosságára, az adott kérdéskört illetően ajánlásokat tenni az interjúkat során feltárt problémák megelőzésére.

A kutatási eredmények bemutatása. Az IFRS-ek bevezetésével kapcsolatos nehézségek feltárásának kérdésével napjainkban is aktívan foglalkozik a könyvelői szakma. Ennek hatására az érintettek folyamatosan az újabb megoldásokat keresik a kérdéskör alaposabb feltérképezésére. Véleményünk szerint nem elhanyagolhatóak a gyakorlati tapasztalatok és élmények, így kutatásunk során olyan egyéneket kérdeztünk meg, akik munkájuk során átélték a 2016-2018-ban végbement változást a magyarországi számvitelben vagyis, az IFRS-ek egyedi beszámolási célú bevezetések folyamatát. A kutatás félig strukturált interjú formájában ment végbe és 2021 nyarán valósult meg Magyarországon.

A kutatásban 4 tőzsdén jegyzett társaság és 2 hitelintézet vett részt. A megkérdezettek könyvelőként dolgoztak az adott gazdálkodó egységeknél. Emellett egyedi kérésre a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésünkre bocsátotta az IFRS alkalmazásba új belépők számát 2016-2020 időszakra, mely adatok segítségével szeretnénk kiegészíteni empirikus kutatásunkat.

Mivel egy tapasztalati vizsgálatról van szó, így sokkal „ember közelebb” képet kapunk a vizsgált kérdésekről. A választott kutatási módszerrel könnyebben elkerülhető, hogy lényegi információk vesszenek el az interjúalany megkérdezése során, ami akár más képet is mutathat a vizsgált kérdésekről, mint pl. egy kérdőíves kutatás esetén. Az sem elhanyagolható tény, hogy az interjú során előfordulhat, hogy maga az alany vet fel egy olyan fontos részletet a témával kapcsolatban, melyre magunk nem gondoltunk volna, így egy kérdőíves kutatás során nem került volna napvilágra. A kutatásunk során leginkább az egyedi tapasztalatok megismerésére, az egyedi különbségek feltárására vagyunk kíváncsiak.

A 1387/2015. (VI. 12.) Korm. határozat a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásáról világosan leírja a bevezetésre ütemtervét, melyből kiderül, hogy egyes gazdálkodó egységek már 2016-tól élhettek az IFRS-ek egyedi beszámolási célú alkalmazásának lehetőségével, míg mások 2017-től kaptak erre lehetőséget.

A vizsgálat pontossága érdekében elengedhetetlen a pontos ütemterv ismerete, melyet az 1. táblázatban vázolunk. Az 1. táblázatból kiderült, hogy a bevezetés ütemterve egyes gazdálkodó egységek számára a kezdetekben biztosította a választás lehetőségét, így külön figyelmet érdemel a kérdés, hogy már akkor is volt-e hajlandóság az átállásra, mikor az még nem volt kötelező az adott gazdasági egység számára.

1. táblázat

A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásának ütemterve

	Gazdálkodó egység	2016.01.01. Választható (az MNB által felügyelt intézmények kivételével)	2017.01.01. Választható	2017. 01.01 Kötelező	2018. 01.01 Kötelező
1.	azon vállalkozások számára, amelyek értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség bármely tagállamának szabályozott piacán forgalmazzák	X		X	

	Gazdálkodó egység	2016.01.01. Választható (az MNB által felügyelt intézmények kivételével)	2017.01.01. Választható	2017. 01.01 Kötelező	2018. 01.01 Kötelező
2.	anyavállalati döntés alapján azon vállalkozások számára, amelyek legfelsőbb anyavállalata a konszolidált beszámolóját az IFRS-ek alapján készíti el	X			
3.	a hitelintézetek és a hitelintézetekkel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások számára			X	
4.	a biztosítók számára, a szolvencia II. szabályozás alá nem tartozó biztosító egyesületek kivételével		X		
5.	az MNB felügyelete alá tartozó, az előzőekben nem említett intézmények számára, a pénztárak kivételével		X		
6.	az előzőekben nem említett, könyvvizsgálati kötelezettség alá eső társaságok számára		X		
7.	a szövetkezeti hitelintézetek és a szövetkezeti hitelintézetek integrációjában részt vevő egyéb hitelintézetek, valamint a 3. szerinti egyes kisebb méretű hitelintézetek számára				X

Forrás: saját szerkesztés a 1387/2015. (VI. 12.) Korm. határozatban foglaltak alapján [9]

Interjúink alkalmával megkérdeztük a gazdálkodó egységeket, akik számára biztosított volt a választás lehetősége, hogy éltek-e azzal, és ha igen, akkor mi volt az a mozgatórugó, ami a kötelezővé tétel előtt erre a döntésre ösztönözte őket. Az IFRS egyedi beszámolási bevezetésének időpontjai a kutatásunkban részt vevő gazdálkodó egységek esetében a 2. táblázatban láthatóak.

2. táblázat

Az IFRS egyedi beszámolási bevezetésének időpontja a vizsgálatban részt vett gazdálkodó egységek esetében

Vizsgált gazdálkodó egység	Az IFRS egyedi beszámolási bevezetésének időpontja
Tőzsdén jegyzett társaság „A”	2016. január 1.
Tőzsdén jegyzett társaság „B”	2016. január 1.
Tőzsdén jegyzett társaság „C”	2017. január 1.
Tőzsdén jegyzett társaság „D”	2017. január 1.
Hitelintézet „E”	2017. január 1.
Hitelintézet „F”	2017. január 1.

Forrás: saját szerkesztés interjúk alapján

A tőzsdén jegyzett társaságok esetében az átállás 2016. január 1.-én már megvalósulhatott. Az A és B interjúalanyok tapasztalataik alapján elegendő idő állt

rendelkezésre az átállásra. Elmondásuk szerint már régóta készítik a konszolidált pénzügyi beszámolóikat az IFRS-ek szerint, így az egyedi beszámolók terén való alkalmazásának folyamatára fel voltak készülve, így ők már 2016-ban éltek a bevezetés lehetőségével. A korai bevezetés legfőbb ösztönzőiként a felhasználóbarátabb könyvelést és párhuzamos könyveléssel járó többlet terhek megszűnését említették.

Mint a 2. táblázatból kiderül a C és D interjúalanyok által képviselt tőzsdén jegyzett társaságok a kivárást választották és csak 2017-től készítik egyedi beszámolóikat az IFRS-ek szerint. Ez az jelenti, hogy ők csak attól a ponttól éltek ezzel a lehetőséggel, mikor már kötelező volt a számukra. Érdeklődésünkre, hogy mi volt ennek az oka, mindkét interjúalany a lehetséges jogszabályi változásokra utalt.

A hitelintézetek esetében, az átállás időpontja 2017 volt és kötelező jelleggel meg kellett valósítani. Mind az E és F interjúalanyok egyet értettek abban, hogy kevés idő állt rendelkezésükre az átállásra. Az E interjúalany elmondása szerint sok olyan kérdés merült fel bennük a bevezetéssel kapcsolatban, melyek megválaszolása időigényes volt. F interjúalany kiemelte, hogy nem fordítottak kellő időt az átállási folyamat megtervezésére, így sokkal feszítettebb tempóban kellett dolgozniuk az átállás előtti időszakban, ami miatt az alkalmazottak nem feltétlenül fogadták pozitívan a változást.

Kérésünkre a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésünkre bocsátotta azok számát, akik 2016-2021 között beléptek az IFRS alkalmazók körébe. Jól látható a 3. táblázatból, hogy a 2016-os évben alacsony volt az új belépők száma, nyilvánvalóan, azért mert ekkor még opcionális volt az átállás lehetősége.

3. táblázat

Új belépők száma az IFRS alkalmazók körébe 2016-2021* között

Év	Új belépő IFRS-be	
	pénzügyi	nem pénzügyi
2016	4	8
2017	54	84
2018	39	28
2019	27	25
2020	2	15
2021*	4	9

* 2021.06.02-án hatályos adatok szerint.

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu) „Új belépő IFRS-be, egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány” [10]

Az interjúalanyok egyike sem említette, hogy az IFRS egyedi beszámolási bevezetésére vonatkozó döntést azért fogadták pozitívan, mivel az erősíti a gazdálkodó egység versenyképességét vagy könnyebb összehasonlíthatóságot biztosít a beszámolók között. Ezt érdekesnek tartjuk kiemelni, mivel tulajdonképpen ezek lennének a kulcs tényezői az IFRS-ek bevezetésének, viszont abban mindenki egyet értett, hogy a továbbiakban egyszerűbb munkavégzésre számítottak a bevezetés hatásaként.

Az IFRS-ek alkalmazására vonatkozóan az érintett gazdálkodó egységeket egyszerre érte külső és belső nyomás. Ahogyan a 3. táblázatból kiderül az IFRS-ek

alkalmazóinak köre 2017-ben növekedett meg a legjelentősebb mértékben, ami egyértelműen a külső törvényi nyomásnak tudható be, mind a pénzügy és nem pénzügyi intézményeket illetően, viszont nem elhanyagolható tény, az a belső nyomás, mely az anyavállalatok irányából érkeztek, rábírva a gazdálkodó egységeket, hogy a jogilag kötelezővé tétel előtt éljenek az átállás lehetőségével.

Az interjúk során különös hangsúlyt fektettünk a bevezetés során tapasztalt problémák feltárására. Az interjúalanyok hasonló nehézségekről számoltak be, melyeket a 4. táblázatban foglaltunk össze.

4. táblázat

Az IFRS egyedi beszámolási bevezetése során tapasztalt problémák a vizsgálatban részt vett gazdálkodó egységek esetében

Vizsgálatban részt vevő gazdálkodó egység	Az IFRS egyedi beszámolási bevezetése során tapasztalt problémák
Tőzsdén jegyzett társaság „A”	<ul style="list-style-type: none">- a számviteli politika átdolgozása és kiegészítése- egyéb szabályzatok módosítása (pl. értékelési politika)- azon folyamatok optimalizálása, melyek eltérően kezel a magyar számviteli törvény, mint az IFRS- IT- rendszer fejlesztési nehézségek
Tőzsdén jegyzett társaság „B”	<ul style="list-style-type: none">- a számviteli politika átdolgozása és kiegészítése- képzések biztosítása- azon folyamatok optimalizálása, melyek eltérően kezel a magyar számviteli törvény, mint az IFRS- IT- rendszer fejlesztési nehézségek- az új IT-rendszer alkalmazásának nehézségei
Tőzsdén jegyzett társaság „C”	<ul style="list-style-type: none">- külső segítség bevonásának a korlátai- az átállással járó feladatok nehézségeinek alábecsülése, ebből adódóan nem megfelelő projektmenedzsment- szoros határidők- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- IT- rendszer fejlesztési nehézségek
Tőzsdén jegyzett társaság „D”	<ul style="list-style-type: none">- az alkalmazottak negatív hozzáállása- szakemberhiány- képzések biztosítása- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- IT- rendszer fejlesztési nehézségek
Hitelintézet „E”	<ul style="list-style-type: none">- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- szoros határidők- IT- rendszer fejlesztési nehézségek- szakember hiány
Hitelintézet „F”	<ul style="list-style-type: none">- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- naprakész IFRS tanácsadó- szoros határidők- IT- rendszer fejlesztési nehézségek

Forrás: saját szerkesztés interjúk alapján

Az interjúk során kiderült, hogy a vizsgálatban részt vevő gazdálkodó egységekben nehézséget okozott az új IT-rendszerek fejlesztése és azok tesztelési folyamatára szánt határidők betartása. Emellett annak ellenére, hogy a konszolidált

pénzügyi beszámolóik már több éve az IFRS-ek szerint állítják össze, mégis tapasztaltak szakmai kihívásokat az átállás során. Itt kiemelték a számviteli politika átdolgozását és azon folyamatok optimalizálását, melyek eltérően kezel a magyar számviteli törvény, mint az IFRS. Több interjúalany is jelezte, hogy a felmerült problémák megoldása érdekében külső IFRS tanácsadó segítségét vették igénybe, de így is sokkal idő- és anyagi erőforrás igényesebb volt az átállás, mint arra korábban számítottak.

Minden nehézség ellenére az interjúalanyok pozitívan nyilatkozott az átállás után tapasztalt hatásokról. Elmondásuk alapján, ha megfelelő szakértelemmel rendelkező egyének segítették volna az átállást, sokkal könnyebben vették volna az akadályokat.

A szakember hiány megszüntetésének fontosságát, Lukács (2017-ben) már megfogalmazta. Munkájában felhívja a figyelmet az IFRS egyedi beszámolási szintű bevezetésének előnyeire és hangsúlyozza az IFRS minősítés megszerzésének jelentőségét. Kiemeli, hogy 2017-ben az összes regisztrált mérlegképes könyvelők csupán 3%-ának volt IFRS regisztrációja, ami alátámasztja az interjúink során felmerült szakemberhiány nehézségeinek tényét [7].

Következtetések és a kutatás továbbvitelének lehetőségei. Az IFRS bevezetése az egyedi beszámolók szintjén, fontos fejlődés volt a magyar számvitelben, ugyanakkor nyomásként is értelmezhető az érintett gazdálkodó egységekre nézve. Mint kiderült a kutatásból, nem csak a külső törvényi nyomásról kell beszéljünk, hanem az anyavállalatok részéről tanúsított követelményekről is. A bevezetés folyamatának nehézségeit tovább fokozta az általános megjelenő szakemberhiány az IFRS minősítéssel rendelkező könyvelők és tanácsadók tekintetében. Ezt tulajdonképpen minden interjúalany megemlítette. Általánosan megjelenő nehézség volt továbbá a magyar számviteli szabályozás és az IFRS szerinti számvitel között különbség felismerése és egy olyan rendszer kialakításának hiánya, mely gördülékenyen tudja kezelni ezeket a különbségeket. Ehhez elsősorban a megfelelő IT-rendszerre van szükség, sőt alapjaiban véve ez nélkülözhetetlen előfeltétele a sikeres átállásnak. Az interjú alanyok által képviselt gazdálkodó egységek mindegyikében felmerült valamilyen probléma az IT-rendszer fejlesztése során vagy az alkalmazás tekintetében, visszautalva ismételten a szakemberhiány problémájára. Következtetésképp elmondható, hogy a vártnál több időt és anyagi erőforrást igényelt az átállás. Véleményünk szerint a kapott eredmények alapján kijelenthetjük a megfelelő projektmenedzsment jelentőségét. Ahhoz, hogy a gyakorlatba átültethető konkrét javaslatokat tegyünk az IFRS egyedi beszámolói alkalmazása terén további kutatásokra van szükség, az interjúalanyok elemszámának bővítésével illetve a megkérdezendő gazdálkodó egységek tevékenységi körének szélesebb palettájával, hiszen a kutatás során kiderült, hogy bár voltak általánosan megjelenő problémák a tapasztalatok között, mégis minden megkérdezett gazdálkodó egység esetében voltak sajátosságok tapasztalatok. Úgy gondoljuk, hogy ez bizonyítja, hogy a témának még mindig van aktualitása és jelentősebb hangsúlyt kellene kapjon a probléma feltárásának ilyes jellegű formája. Következtetésképpen kijelenthető, hogy minden nehézség ellenére az interjúalanyok egyetértettek abban, hogy az IFRS bevezetés az egyedi beszámolók szintjén pozitív hozadékkal járt és a számvitel egységesítésére vonatkozó törekvések jelentősége egyre inkább fokozódni fog a jövőben.

A felhasznált források listája / References

1. Deák I. (2005) A globalizálódó számvitel. In Botos Katalin (szerk.) Pénzügyek és globalizáció. SZTE Gazdálkodástudományi Kar Közleményei. JATEPress, Szeged, 201-214 o. ISSN: 1588-8533 URL: http://acta.bibl.u-szeged.hu/5660/1/gtk_2005_201-214.pdf (letöltés időpontja: 2022. 05.23)
2. Beke J. (2010) A számvitel globalizálódása és harmonizálódása a regionális (EU) és a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok tükrében. *Külgazdaság*, LIV. évf., 2010. május–június. 81–101. o. ISSN 0324-4202 URL: https://kulgazdasag.eu/api/uploads/05_beke_jeno_bc7650d364.pdf (letöltés időpontja: 2022. 05.25)
3. Borzán A., Szekeres B. (2021) Áttérés a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szerint összeállított éves beszámoló elkészítésére egy hazai nagyvállalat esetében. *Vállalkozásfejlesztés a XXI. században. Üzleti megoldások és gyakorlati tapasztalatok a menedzsment területén*, 2021/1. kötet. 28-46 o. ISBN 978-963-449-279-5 URL: https://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/VF2021/VF2021-1/VF_2021_I_kotet_6.pdf (letöltés időpontja: 2022. 08.26)
4. Bogáth E. (2018) A nemzetközi számviteli rendszerek harmonizációja. *Controller info*, 6. évf. 1.sz. 2-4. o. ISSN: 2063-9309 URL: http://real.mtak.hu/106172/1/ContrInf_beliv_2018-01_01.pdf (letöltés időpontja: 2022. 05.23)
5. Füredi-Fülöp J., Várkonyiné Juhász M. (2017) Gondolatok a hitelintézetek körében bevezetésre kerülő a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok alapján készített egyedi szintű beszámolóról. *Pénzügy-számvitel füzetek III.*, Miskolci Egyetem Kiadó, 2017. 19-27 o. ISBN 978-615-5626-35-7 URL: <https://gtk.uni-miskolc.hu/files/13413/P%C3%A9nz%C3%BCgy-sz%C3%A1mvitel+f%C3%BCzetek+h%C3%A1rmas+sz%C3%A1ml.pdf> (letöltés időpontja: 2022. 08.28)
6. Gulyás É., Somogyi C. (2019) Az ifrs 9 bevezetésének tapasztalatai a bankszektorban. *Gazdaság és Pénzügy*, 2019. 6. évf. 3. sz. 255-283 o. ISSN 2415-8909 URL: <http://real.mtak.hu/102236/1/255-283GulyasSomogyi.pdf> (letöltés időpontja: 2022. 08.28)
7. Lukács J. (2017) Egyre nagyobb teret nyernek az IFRS-ek. *Szak-ma*, 2017. februári lapszám. ISSN 1419-6956 URL: <http://szak-ma.hu/ifrs/egyre-nagyobb-teret-nyernek-az-ifrs-ek-101348> (letöltés időpontja: 2022. 05.28)
8. Tarpataki E., Filyó J., László N. (2022) Magyar vállalkozások áttérése az IFRS-alapú beszámolóra a hitelbírálókat során használt mutatószámok tükrében. *Hitelintézeti Szemle*, 2022. 21. évf. 1. sz. 95-112. o ISSN 2416-3201 URL: <http://real.mtak.hu/140779/1/hsz-21-1-t4-tarpataki-filyo-laszlo.pdf> (letöltés időpontja: 2022. 09.03)
9. 1387/2015. (VI. 12.) Korm. határozat a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásáról URL: <https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1387.KOR&targetdate=&printTitle=1387/2015.+%28VI.+12.%29+Korm.+hat%C3%A1rozat&getdoc=1> (letöltés időpontja: 2022. 05.28)
10. Központi Statisztikai Hivatal „Új belépő IFRS-be, egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány” URL: www.ksh.hu (letöltés időpontja: 2022. 05.28)
11. The World Bank URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS> (letöltés időpontja: 2022. 05.28)